

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยด้วยวิธีอ่านแบบโอเคไฟว์อาร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสันกำแพง ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โรงเรียนสันกำแพง

2.1.1 ทำไมต้องเรียนภาษาไทย

2.1.2 เรียนรู้อะไรในภาษาไทย

2.1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย

2.1.4 คุณภาพผู้เรียน

2.1.5 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 1 การอ่าน

2.2 แนวคิดเรื่องการอ่าน

2.2.1 ความหมายของการอ่าน

2.2.2 ความสำคัญของการอ่าน

2.2.3 จุดมุ่งหมายในการอ่าน

2.2.4 ลักษณะของนักอ่านที่ดี

2.3 แนวคิดและทฤษฎีการอ่านจับใจความ

2.3.1 ความหมายของการอ่านจับใจความ

2.3.2 ความสำคัญของการอ่านจับใจความ

2.3.3 จุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความ

2.3.4 พื้นฐานการอ่านจับใจความ

2.3.5 ประเภทของการอ่านจับใจความ

2.3.6 ลำดับขั้นการอ่านจับใจความ

2.3.7 ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ

2.4 วิธีอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์

2.5 แผนการจัดการเรียนรู้

2.5.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

2.5.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

2.5.3 ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

2.5.4 ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

2.5.5 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย โรงเรียนสันกำแพง

2.1.1 ทำไมต้องเรียนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบบการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสาน ให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

2.1.2 เรียนรู้อะไรในภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้
อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่างๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่านเพื่อนำไปปรับใช้ใน
ชีวิตประจำวัน

การเขียน การเขียนสะกดตามอักษรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่างๆของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ข้อความ รายงานชนิดต่างๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์

การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่างๆอย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่างๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ

หลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่างๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

วรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกรักใคร่ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจ ในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

2.1.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทย

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ข้อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท 4.1 เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2.1.4 คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

อ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้นๆ และบทร้อยกรองง่ายๆ ได้ถูกต้องคล่องแคล่ว เข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามเชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติตามคำสั่ง คำอธิบายจากเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่ และแผนภูมิ อ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ และมีมารยาทในการอ่าน

มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัด เขียนบรรยาย บันทึกประจำวัน เขียนจดหมาย ลากู เขียนเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ เขียนเรื่องตามจินตนาการและมีมารยาทในการเขียน

เล่ารายละเอียดและบอกสาระสำคัญ ตั้งคำถาม ตอบคำถาม รวมทั้งพูดแสดงความคิดเห็นความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู พูดสื่อสารเล่าประสบการณ์และพูดแนะนำ หรือพูดเชิญชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม และมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ ความแตกต่างของคำและพยางค์ หน้าที่ของคำในประโยค มีทักษะการใช้พจนานุกรมในการค้นหาความหมายของคำ แต่งประโยคง่ายๆ แต่งคำคล้องจอง แต่งคำขวัญ และเลือกใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาถิ่นได้เหมาะสมกับกาลเทศะ

เข้าใจและสามารถสรุปข้อคิดที่ได้จากการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีที่อ่าน รู้จักเพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซึ่งเป็น วัฒนธรรมของท้องถิ่น ร้องบทร้องเล่นสำหรับเด็กในท้องถิ่น ท่องจำบทอาขยานและบทร้อยกรองที่มี คุณค่าตามความสนใจได้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง อธิบายความหมาย โดยตรงและความหมายโดยนัยของคำ ประโยค ข้อความ สำนวนโวหารจากเรื่องที่อ่าน เข้าใจ คำแนะนำ คำอธิบายในกลุ่มข้อความต่าง ๆ แยกแยะข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง รวมทั้งจับใจความสำคัญของ เรื่องที่อ่านและนำความรู้ความคิดจากเรื่องที่อ่านไปตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้มีมารยาท และมีนิสัยรักการอ่าน และเห็นคุณค่าสิ่งที่อ่าน

มีทักษะในการคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัด เขียนสะกดคำ แต่งประโยคและ เขียนข้อความ ตลอดจนเขียนสื่อสารโดยใช้ถ้อยคำชัดเจนเหมาะสม ใช้แผนภาพ โครงเรื่องและ แผนภาพความคิด เพื่อพัฒนางานเขียน เขียนเรียงความ ย่อความ จดหมายส่วนตัว กรอกแบบ รายการต่างๆ เขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น เขียนเรื่องตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์ และมีมารยาทในการเขียน

พูดแสดงความรู้ ความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู เล่าเรื่องย่อหรือสรุปจากเรื่องที่ฟังและดู ตั้งคำถาม ตอบคำถามจากเรื่องที่ฟังและดู รวมทั้งประเมินความน่าเชื่อถือจากการฟังและดู โฆษณา อย่างมีเหตุผล พูดตามลำดับขั้นตอนเรื่องต่างๆอย่างชัดเจน พูดรายงานหรือประเด็นสั้นๆจากการฟัง การดู การสนทนา และพูดโน้มน้าวได้อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการดูและพูด

สะกดคำและเข้าใจความหมายของคำ สำนวน คำพังเพยและสุภาษิต ฐีและเข้าใจ ชนิดและ หน้าที่ของคำในประโยค ชนิดของประโยค และคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ใช้คำราชาศัพท์ และคำสุภาพได้อย่างเหมาะสม แต่งประโยค แต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสี่ กลอนสุภาพ และ ภาพย่นานี้ 11

เข้าใจและเห็นคุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน เล่านิทานพื้นบ้าน ร้องเพลงพื้นบ้านของ ท้องถิ่นนำข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง และท่องจำบทอาขยานตามที่กำหนดได้

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง เข้าใจความหมาย โดยตรงและความหมายโดยนัย จับใจความสำคัญและรายละเอียดของสิ่งที่อ่าน แสดงความคิดเห็น และข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด ย่อความ เขียนรายงานจากสิ่งที่ อ่านได้ วิเคราะห์ วิจารณ์ อย่างมีเหตุผล ลำดับความอย่างมีขั้นตอนและความเป็นไปได้ของเรื่องที่ อ่าน รวมทั้งประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน เขียนสื่อสารด้วยลายมือ ที่อ่านง่ายชัดเจน ใช้ถ้อยคำได้ถูกต้องเหมาะสมตามระดับภาษาเขียนคำขวัญ คำคม คำอวยพรใน

โอกาสต่างๆ โฆษณา คติพจน์ สุนทรพจน์ ชีวิตประวัติ อัตชีวประวัติและประสบการณ์ต่างๆ เขียนย่อความ จดหมายกิจธุระ แบบกรอกสมัครงาน เขียนวิเคราะห์ วิจารณ์ และแสดงความรู้ความคิดหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล ตลอดจนเขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและเขียนโครงการงาน

บุคคลแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ ประเมินสิ่งที่ได้จากการฟังและดู นำข้อคิดไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน บุครายงานเรื่องหรือประเด็นที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าอย่างเป็นระบบ มีศิลปะในการพูด พูดในโอกาสต่างๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ และพูดโน้มน้าวอย่างมีเหตุผล น่าเชื่อถือ รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

เข้าใจและใช้คำราชาศัพท์ คำบาลีสันสกฤต คำภาษาต่างประเทศอื่นๆ คำทับศัพท์และศัพท์บัญญัติในภาษาไทย วิเคราะห์ความแตกต่างในภาษาพูด ภาษาเขียน โครงสร้างของประโยครวม ประโยคซ้อน ลักษณะภาษาที่เป็นทางการ กึ่งทางการและไม่เป็นทางการ และแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ กาพย์ และโคลงสี่สุภาพ

สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน วิเคราะห์ตัวละครสำคัญ วิถีชีวิตไทย และคุณค่าที่ได้รับจากวรรณคดีวรรณกรรมและบทอาขยาน พร้อมทั้งสรุปความรู้ข้อคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตจริง

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้องและเข้าใจ ดีความแปลความ และขยายความเรื่องที่อ่านได้ วิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่าน แสดงความคิดเห็นโต้แย้งและเสนอความคิดใหม่จากการอ่านอย่างมีเหตุผล คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน เขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึก ย่อความ และเขียนรายงานจากสิ่งที่อ่าน สังเคราะห์ ประเมินค่า และนำความรู้ ความคิดจากการอ่านมาพัฒนาตน พัฒนาการเรียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ และ นำความรู้ ความคิดไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต มีมารยาทและมีนิสัยรักการอ่าน

เขียนสื่อสารในรูปแบบต่างๆ โดยใช้ภาษาได้ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์ ย่อความจากสื่อที่มีรูปแบบและเนื้อหาที่หลากหลาย เรียงความแสดงแนวคิดเชิงสร้างสรรค์โดยใช้โวหารต่างๆ เขียน บันทึก รายงานการศึกษาค้นคว้าตามหลักการเขียนทางวิชาการ ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการอ้างอิง ผลงานของตนเองในรูปแบบต่างๆ ทั้งสารคดีและบันเทิงคดี รวมทั้งประเมินงานเขียนของผู้อื่น และนำมาพัฒนางานเขียนของตนเอง

ตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังและดู มีวิจรรย์ญาณในการเลือกเรื่องที่ฟังและดู วิเคราะห์วัตถุประสงค์ แนวคิด การใช้ภาษา ความน่าเชื่อถือของเรื่องที่ฟังและดู ประเมินสิ่งที่ฟังและดู แล้วนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต มีทักษะการพูดในโอกาสต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยใช้ภาษาที่ถูกต้อง พูดแสดงทรรศนะโต้แย้ง โน้มน้าว และเสนอแนวคิดใหม่อย่างมีเหตุผล รวมทั้งมีมารยาทในการฟัง ดู และพูด

เข้าใจธรรมชาติของภาษา อิทธิพลของภาษา และลักษณะของภาษาไทย ใช้คำและกลุ่มคำสร้างประโยคได้ตรงตามวัตถุประสงค์ แต่งคำประพันธ์ประเภท กาพย์ โคลง ร่ายและฉันท์ ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับกาลเทศะและใช้คำราชาศัพท์และคำสุภาพได้อย่างถูกต้อง วิเคราะห์หลักการสร้างคำในภาษาไทย อิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทยและภาษาถิ่น วิเคราะห์และประเมินการใช้ภาษาจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์

วิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามหลักการวิจารณ์วรรณคดีเบื้องต้น รู้และเข้าใจลักษณะเด่นของวรรณคดี ภูมิปัญญาทางภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้าน เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์และวิถีไทย ประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ และนำข้อคิดจากวรรณคดีและวรรณกรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

2.1.5 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 1 การอ่าน

สาระที่ 1 การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น
ม.3	1. อ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองได้ถูกต้องและเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน	<p>การอ่านออกเสียง ประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทร้อยแก้วที่เป็นบทความทั่วไปและบทความปกิณกะ - บทร้อยกรอง เช่น กลอนบทละคร กลอนเสภา กาพย์ยานี 11 กาพย์ฉบัง 16 และโคลงสี่สุภาพ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง/ท้องถิ่น
	<p>2. ระบุความแตกต่างของคำที่มีความหมายโดยตรงและความหมายโดยนัย</p> <p>3. ระบุใจความสำคัญและรายละเอียดของข้อมูลที่สนับสนุนจากเรื่องที่อ่าน</p> <p>4. อ่านเรื่องต่างๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึกย่อความ และรายงาน</p> <p>5. วิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินเรื่องที่อ่านโดยใช้กลวิธีการเปรียบเทียบ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ดีขึ้น</p> <p>6. ประเมินความถูกต้องของข้อมูลที่ใช้สนับสนุนในเรื่องที่อ่าน</p> <p>7. วิจารณ์ความสมเหตุสมผล การลำดับความ และความเป็นไปได้ของเรื่อง</p> <p>8. วิเคราะห์เพื่อแสดงความคิดเห็นโต้แย้งเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน</p>	<p>การอ่านจับใจความจากสื่อต่างๆ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - พรรณคดีในบทเรียน - ข่าวและเหตุการณ์สำคัญ - บทความ - บันทึกคดี - สารคดี - สารคดีเชิงประวัติ - คำนาน - เรื่องราวจากบทเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
	<p>9. ตีความและประเมินคุณค่า และแนวคิดที่ได้จากงานเขียนอย่างหลากหลายเพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิต</p>	<p>การอ่านตามความสนใจ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - หนังสืออ่านนอกเวลา - หนังสืออ่านตามความสนใจและตามวัยของนักเรียน - หนังสืออ่านที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนด
	<p>10. มีมารยาทในการอ่าน</p>	<p>มารยาทในการอ่าน</p>

สรุปได้ว่า หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสันกำแพง เป็นหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนตามจุดที่ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถมีทักษะทั้งด้านการอ่าน การเขียน การฟัง การพูด ตลอดจนมีความรู้ในการใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารได้อย่างถูกต้องเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ พัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ประเมินค่า และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ตลอดจนสามารถนำความรู้มาพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ

2.2 แนวคิดเรื่องการอ่าน

2.2.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการในการรับสารที่ผู้อ่านจะต้องอาศัยทักษะในการคิด เพื่อให้รับสารได้อย่างถูกต้องและเกิดความเข้าใจจากสิ่งที่อ่าน ซึ่งมีผู้ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ (2551, หน้า 87) ให้ความหมายของการอ่านว่า หมายถึงการแปลความหมายและการทำความเข้าใจกับลายลักษณ์อักษรที่ปรากฏขึ้น เพื่อให้ได้ความหมาย

มนิรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2549, หน้า 140) ให้ความหมายการอ่านไว้ว่า คือ กระบวนการค้นหา รับรู้และเข้าใจ ความหมายของสิ่งที่อ่าน โดยผ่านกระบวนการจับใจความสำคัญ และตีความเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และพัฒนาตนเองทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่าเป็นความเข้าใจ ความหมายของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความ เรื่องราวของสาร ซึ่งผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้

บันลือ พฤษะวัน (2538, หน้า 2) กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่าน เป็นการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูดโดยการผสมเสียงเพื่อใช้ในการออกเสียงให้ตรงกับคำพูด การอ่านแบบนี้มุ่งให้สะกดตัวผสมคำอ่านเป็นคำๆ เพื่อให้อ่านออกและอ่านแตกฉานเท่านั้น

2. การอ่านเป็นการใช้ความสามารถในการผสมผสานของตัวอักษร ออกเสียงเป็นคำหรือเป็นประโยค ทำให้เข้าใจความหมาย เรียกว่าอ่านได้

3. การอ่านเป็นการสื่อความหมายที่จะถ่ายทอดความคิด ความรู้จากผู้อ่าน เรียกว่าอ่านเป็น

4. การอ่านเป็นการพัฒนาความคิด โดยผู้อ่านต้องใช้ความสามารถหลายๆด้าน เช่น การสังเกต การจำรูปคำ ใช้สติปัญญาและประสบการณ์เดิมในการแปลความหรือถอดความ และนำผลของสิ่งที่ได้จากการอ่านมาเป็นแนวคิด แนวปฏิบัติได้ เรียกว่า อ่านเป็น

ซูลี อินมัน (2533,หน้า 4) ให้ความหมายของการอ่านว่า เป็นการหัดอ่านอักษรเพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของภาษา

นราวัลย์ พูลพิพัฒน์.(2529 ,หน้า 84)ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านหมายถึง กระบวนการรับรู้และเข้าใจข้อความในข้อเขียนของตนเองหรือผู้อื่น รวมถึงการรับรู้เครื่องมือสื่อสารต่างๆ

สรุปได้ว่า การอ่านคือ กระบวนการรับรู้แล้วแปลความหมายจากตัวอักษร โดยใช้ทักษะในกระบวนการคิด วิเคราะห์ ตีความแล้วทำความเข้าใจกับข้อความในขณะที่อ่าน เพื่อให้สามารถรับรู้สารที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อได้อย่างถูกต้อง หรือได้รับรสความบันเทิงตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียนและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิต

2.2.2 ความสำคัญของการอ่าน

คณาจารย์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (2551,หน้า 143) ได้กล่าวว่าการอ่านมีความสำคัญต่อคนทุกเพศทุกวัยและทุกสาขาอาชีพ สรุปได้ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยทักษะการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของวิชาการต่างๆเพื่อให้ตนเองได้รับความรู้และประสบการณ์ตามที่ต้องการ
2. ในชีวิตประจำวัน โดยทั่วไป คนเราต้องอาศัยการอ่านเพื่อติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นร่วมไปกับทักษะการฟัง พูดและเขียน ทั้งในด้านการกิจส่วนตัวและการประกอบอาชีพ การงานต่างๆในสังคม
3. การอ่านช่วยให้บุคคลสามารถนำความรู้ประสบการณ์จากสิ่งที่ได้อ่านไปปรับปรุงและพัฒนาอาชีพหรือธุรกิจการงานที่ตัวเองกระทำอยู่ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จได้ในที่สุด
4. การอ่านสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของบุคคลในด้านต่างๆได้เป็นอย่างดี

5. การอ่านทั้งหลายจะส่งเสริมให้บุคคลได้ขยายความรู้ และประสบการณ์เพิ่มขึ้นอย่างลึกซึ้งและกว้างขวางทำให้เป็นผู้รอบรู้

6. การอ่านช่วยให้บุคคลรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และเกิดความสุขสานเพิลิคเพลิน

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 2) กล่าวว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ การรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ซึ่งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางด้วย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2554, หน้า 7) ได้สรุปการทรงบรรยายถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามพระบรมราชกุมารี สรุปได้ดังนี้

1. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาหาความรู้ด้วยวิธีอื่นๆ
2. การอ่านสามารถอ่านได้โดยไม่มีภาระจำกัดสถานที่
3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออื่นๆ
4. การอ่านสามารถส่งเสริมให้สมองดี มีสมาธินานกว่าและมากกว่าสื่ออื่นๆ
5. ผู้อ่านสามารถฝึกคิด และสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน
6. ผู้อ่านสามารถกำหนดการอ่านได้ด้วยตนเอง จะอ่านคร่าวๆ อ่านละเอียด อ่านข้ามหรืออ่านตัวอักษรเป็นไปตามใจของผู้อ่าน หรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้
7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบ และราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น จึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้างสร้างแนวคิดและทัศนคติได้มากกว่า
8. ผู้อ่านเกิดความคิดได้ด้วยตนเอง วินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติตามได้

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า 3) กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เด็กจนโต การอ่านมีความสำคัญต่อการพัฒนาอาชีพและการศึกษา การอ่านเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา นักเรียนนักศึกษาจะสามารถเล่าเรียนได้เก่งจนประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่าการอ่านมีความสำคัญต่อมนุษย์ทุกคน เพราะการอ่านต้องเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต เป็นเครื่องมือในการแสวงหาและเพิ่มพูนความรู้ เสริมสร้างทักษะต่างๆ โดยเฉพาะทักษะการคิด

ทักษะการสื่อสาร อีกทั้งทำให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก มีความรู้กว้างขวาง และสามารถนำความรู้จากการอ่านไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เกิดประโยชน์

2.2.3 จุดมุ่งหมายในการอ่าน

คณาจารย์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (2551, หน้า 145) ได้กล่าวไว้ว่าโดยทั่วไปจุดประสงค์ของการอ่านมี 3 ประการ

1. การอ่านเพื่อความรู้

การอ่านเพื่อความรู้ ได้แก่ การอ่านหนังสือประเภทตำรา สารคดี วารสาร หนังสือพิมพ์ และข้อความต่างๆ เพื่อให้ทราบเรื่องราวอันเป็นข้อความรู้ หรือเหตุการณ์บ้านเมือง

2. การอ่านเพื่อความคิด

การอ่านเพื่อความคิด ได้แก่ การอ่านหนังสือโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ทราบแนวความคิดทางปรัชญา วัฒนธรรม จริยธรรม และความคิดเห็นทั่วไป ซึ่งมักจะแทรกอยู่ในหนังสือแทบทุกประเภท

3. การอ่านเพื่อความบันเทิง

การอ่านเพื่อความบันเทิง เป็นการอ่านเพื่อฆ่าเวลา หรืออ่านหนังสือประเภทบันเทิงคดีในเวลาว่าง บางคนมีนิสัยรักการอ่าน หากรู้สึกเครียดจากการอ่านหนังสือเพื่อความรู้ อาจอ่านหนังสือประเภทเบาสมองเพื่อการพักผ่อน

วรรณิ โสมประยูร (2544, หน้า 127-128) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. เพื่อค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เช่น อ่านตำรา บทความ สารคดี

2. เพื่อความบันเทิง เช่น อ่านนวนิยาย การ์ตูน วรรณคดี

3. เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

4. เพื่อหารายละเอียดของเรื่อง เช่น อ่านสารคดี ประวัติศาสตร์

5. เพื่อวิเคราะห์ วิจารณ์ จากข้อมูลที่ได้ เช่น อ่านข่าว

6. เพื่อหาประเด็นว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จส่วนใดเป็นจริง เช่น การอ่านคำโฆษณา

7. เพื่อจับใจความสำคัญของเรื่อง เช่น อ่านบทความในวารสาร

8. เพื่อปฏิบัติตาม เช่น อ่านคำสั่ง คำแนะนำคู่มือการใช้

9. เพื่อออกเสียงให้ถูกต้อง ชัดเจน มีน้ำเสียงเหมาะสมกับเนื้อเรื่องและเหมือนกับคำพูด

เช่น อ่านบทละคร

สรุปได้ว่าการอ่านนั้นมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน บางคนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ บางคนอ่านเพื่อความบันเทิง หากความเพลิดเพลินจากการอ่าน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และบางคนอ่านเพื่อพัฒนาตนเอง แม้จะมีจุดมุ่งหมายในการอ่านที่แตกต่างกันแต่การอ่านต้องอาศัยกระบวนการคิด การตีความ เพื่อหาสาระสำคัญ ประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่าน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการอ่านมาวิเคราะห์วิจารณ์ สามารถนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาตนให้เกิดประโยชน์และมาปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสม

2.2.4 ลักษณะของนักอ่านที่ดี

คณาจารย์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย (2551, หน้า 154-155) ได้กล่าวไว้ว่านักอ่านที่ดีควรใส่ใจพัฒนาทักษะการอ่านและปรับปรุงตนเองให้มีคุณลักษณะ ดังนี้

1. รู้จักเลือกอ่านหนังสือที่ให้ประโยชน์ ไม่นอนน้ำหรือชักจูงผู้อ่านให้กระทำผิดหรือเข้าใจผิด คือ รู้จักพิจารณาชนิดใดดีหรือไม่ดี ควรอ่านหรือไม่ควรอ่าน
2. มีสมาธิในการอ่าน คือเวลาที่อ่านหนังสือหรือตำรับตำราอยู่นั้นผู้อ่านจะต้องมีสมาธิอย่างมั่นคง
3. มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์พอสมควรเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
4. รู้จักตั้งจุดประสงค์ในการอ่าน คือ ในขณะที่อ่านหนังสืออยู่นั้น ต้องรู้ว่าตนเองมีจุดประสงค์อย่างไร
5. มีความพร้อมในการอ่าน คือความพร้อมทางร่างกาย ทางสมอง ทางสังคม ทางอารมณ์จินตนาการ ประสบการณ์ และมีความพร้อมทางด้านร่างกาย และด้านภาษาคำพูด
6. รู้จักจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่าน ได้โดยตลอด
7. รู้จักจำ และจดบันทึกรวบรวมความรู้ความคิดที่ได้จากการอ่าน
8. หมั่นทบทวน ติดตาม สืบต่อ ความรู้ทั้งเก่าและใหม่อย่างสม่ำเสมอ
9. มีวิจารณญาณในการอ่าน รู้จักใคร่ครวญ ตัดสิน วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาข้อเท็จจริงของหนังสือที่อ่าน

ฉวีลักษณ์ บุญชะกาญจน (2547, หน้า 25) กล่าวถึงลักษณะของนักอ่านที่ดีไว้ดังนี้

1. อ่านหนังสือได้เร็วและเข้าใจความหมายได้ทันที
2. มีหนังสือดี ๆ อ่านอย่างสม่ำเสมอ
3. มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านพอสมควร
4. มีสมาธิแน่วแน่ในขณะที่อ่าน ไม่ใจลอย ไม่วอกแวก อ่านทน คืออ่านได้เป็นเวลานาน โดยไม่เบื่อหน่ายหรือหยุดอ่านกลางคัน

5. มีพื้นฐานอารมณ์ที่อ่อนไหว สามารถเข้าใจอารมณ์ในข้อเขียน และปล่อยอารมณ์เคลิบเคลิ้มไปตามข้อเขียนในหนังสือได้

6. เข้าใจศิลปะการแต่งหนังสือ ศิลปะการใช้ถ้อยคำ ศิลปะการใช้โวหารทั้งที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง

สรุปได้ว่า ผู้ที่จะเป็นนักอ่านที่ดีนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่รู้จักเลือกอ่านหนังสือดีๆ ที่เสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพชีวิต และในขณะที่อ่านจะต้องมีสมาธิ ตั้งจุดมุ่งหมายทุกครั้งก่อนอ่าน ต้องรู้จักอ่านอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะและความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านว่าเป็นเนื้อหาหรือเป็นหนังสือเกี่ยวกับประเภทใด หลังอ่านจบควรจดบันทึกความรู้ที่ได้จากการอ่าน

2.3 แนวคิดและทฤษฎีการอ่านจับใจความ

2.3.1 ความหมายของการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความเป็นวิธีการที่ต้องอาศัยทักษะในการอ่านที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างถูกต้องตรงประเด็น ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

อภิรดี เสนาวิน. (2555, หน้า 26) ให้ความหมายของการอ่านจับใจความว่า หมายถึง การทำความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน โดยการจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านให้ได้ว่า ใจความสำคัญของเรื่องคืออะไร ผู้เขียนต้องการเสนอเรื่องหรือแนวคิดใดมายังผู้อ่าน ทั้งนี้ผู้อ่านต้องจับสาระสำคัญของเรื่องได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร เพราะเหตุใด ตลอดจนเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง และสามารถสรุปเรื่องโดยการเชื่อมโยงใจความสำคัญของเรื่องได้

แววมยุรา เหมือนนิล (2553, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของการจับใจความว่า การอ่านจับใจความคือ การมุ่งค้นหาสาระสำคัญของเรื่อง หรือของหนังสือแต่ละเล่มคืออะไร ซึ่งแบ่งออกได้ 2 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนที่เป็นใจความสำคัญ
2. ส่วนที่ขยายใจความสำคัญ หรือส่วนประกอบ เพื่อให้เรื่องชัดเจนยิ่งขึ้น ในกรณีที่มีย่อหน้าเดียว ในย่อหน้านั้นจะมีใจความสำคัญอย่างหนึ่ง นอกจากนั้นเป็นส่วนขยายใจความสำคัญ หรือส่วนประกอบซึ่งอาจมีหลายประเด็น

สิทธิพงศ์ สิริวราพงศ์ (2550, หน้า 16) ให้ความหมายของการอ่านจับใจความว่า เป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องทำความเข้าใจเนื้อเรื่องและจับสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน ที่ผู้เขียนต้องการเสนอเรื่องใดเรื่องหนึ่งมายังผู้อ่าน โดยมีประเด็นหลัก ประเด็นรอง และสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่สำคัญของเรื่องได้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการอ่านจับใจความว่าเป็น ความเข้าใจของคำ กลุ่มคำ ประโยค ข้อความเรื่องราวของสาร ซึ่งผู้อ่านสามารถบอกความหมายได้

สรุปได้ว่า การอ่านจับใจความคือการอ่าน เพื่อมุ่งค้นหาสาระประเด็นที่สำคัญ และทำความเข้าใจกับเนื้อเรื่องที่อ่าน รวมทั้งสามารถสรุปย่อเรื่อง เรียบเรียงเชื่อมโยงเนื้อหาได้ และแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่านได้

2.3.2 ความสำคัญของการอ่านจับใจความ

กอบกาญจน์ วงศ์วิสิทธิ์ (2551, หน้า 111) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความว่า เป็นทักษะเบื้องต้นที่ผู้อ่านจะต้องฝึกฝนตนเองเพื่อให้สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ เพราะจะเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านทำความเข้าใจกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ ที่ผู้เขียนนำเสนอมายังผู้อ่าน โดยผู้อ่านควรเริ่มต้นค้นหาข้อคิดสำคัญ ที่ปรากฏในเรื่องให้ได้ก่อน แล้วนำข้อคิดที่ได้เหล่านั้นมาประมวลเข้าด้วยกันเพื่อให้ได้ใจความสำคัญของเรื่องนั้น ๆ ผู้อ่านจึงต้องทำความเข้าใจเรื่องราวทั้งหมด ทั้งความหมายของคำ และประโยค และเนื้อหาทั้งหมด ซึ่งบางครั้งความหมายของคำนั้น ๆ อาจมีนัยสำคัญทางความหมาย ดังนั้นผู้อ่านต้องทำความเข้าใจกับบริบทของเนื้อหาด้วย

พัชรา พรหมณี (2549, หน้า 31) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความว่าเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้าความรู้ และพัฒนาชีวิต ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความรู้แล้ว ยังก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่ได้แนวคิดในการดำเนินชีวิต

สิทธิพงศ์ สิริวราพงศ์ (2550, หน้า 15) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความว่า เป็นทักษะการอ่านที่มีประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นอันมาก ถ้าเราจับใจความได้ถูกต้องแม่นยำ จะทำให้อ่านหนังสือ ได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ และเข้าใจเรื่องที่อ่าน ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์มากในด้าน การศึกษาค้นคว้าต่อไป

จากความสำคัญของการอ่านจับใจความ สรุปได้ว่าการอ่านจับใจความเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญที่จะนำไปสู่ผู้อ่านประสบความสำเร็จจากการอ่าน และเป็นทักษะพื้นฐานของการแสวงหาความรู้ เพราะการอ่านจับใจความเป็นการอ่านที่ฝึกให้ผู้อ่านได้จับประเด็นสำคัญ สาระสำคัญจากเรื่องที่อ่าน ทำความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่เรารับอ่านทั้งหมด ทำให้อ่านหนังสือได้อย่างรวดเร็ว เข้าใจเรื่องที่อ่าน และนำความรู้ ข้อคิดที่ได้มาประยุกต์ใช้และพัฒนาตนให้เกิดประโยชน์ได้

2.3.3 จุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความ

มีนักการศึกษาได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนอ่านจับใจความไว้ดังนี้

อภริดี เสนาวิน (2555, หน้า 29) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

1. อ่านเพื่อศึกษาแนวคิดสำคัญของเรื่อง
2. อ่านเพื่อบอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่านได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไร
3. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญของเรื่อง
4. อ่านเพื่อบอกลำดับเหตุการณ์ของเรื่องที่อ่านได้
5. อ่านเพื่อสรุปความและย่อเรื่องที่อ่านได้

สายสุนีย์ สกลแก้ว (2534, หน้า 27) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านจับใจความออกเป็น 6 ประการ ดังนี้

1. อ่านเพื่อจับใจความคร่าว ๆ
2. อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ
3. อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียดและใจความสำคัญโดยทั่ว ๆ ไป
4. อ่านเพื่อความเข้าใจอย่างถ่องแท้
5. อ่านเพื่อใช้วิจารณ์ตามข้อความที่อ่าน
6. อ่านเพื่อการวิเคราะห์ข้อความหรือแนวคิดในเรื่องที่อ่าน

สมบัติ มหารศ (2533, หน้า 26) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการอ่านจับใจความ ดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนอ่านแล้วจับใจความสำคัญได้
2. ให้ผู้อ่านสามารถบอกรายละเอียดของเรื่องที่อ่านว่า มีสาระอะไรบ้าง
3. อ่านเพื่อปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำแนะนำ

4. ฝึกการใช้สายตา การอ่านเพื่อการจับใจความ นิยมฝึกทักษะการอ่านเร็ว และตอบคำถาม ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

5. อ่านเพื่อสรุปหรือย่อเรื่องที่อ่านได้

6. อ่านแล้วสามารถคาดการณ์ ทำนายเรื่องที่อ่านว่าจะลงเอยอย่างไร

7. อ่านแล้วทำรายงานย่อได้ การอ่านประเภทนี้ ต้องการฝึกการทำโน้ตย่อ

8. อ่านเพื่อหาความจริงและแสดงข้อคิดเห็นประกอบได้

สรุปได้ว่า การอ่านจับใจความเป็นการอ่านที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาสาระสำคัญของเรื่องทั้งหมด จับใจความสำคัญของเรื่อง หัวข้อ ประเด็น และหาแนวคิดรวมทั้งรายละเอียดที่สำคัญของเรื่องที่อ่าน และสามารถสรุปความรู้ ประโยชน์และนำมาปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสม

2.3.4 พื้นฐานการอ่านจับใจความ

แววมยุรา เหมือนนิล (2553, หน้า 14-16) ได้กล่าวว่าการอ่านจับใจความให้เข้าใจง่ายและรวดเร็วต้องอาศัยแนวทางและพื้นฐานสำคัญหลายประการดังนี้

1. สำรวจส่วนประกอบของหนังสือคร่าวๆ เพราะการมีพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับส่วนประกอบต่างๆของหนังสืออย่างเพียงพอว่าส่วนประกอบใดสามารถชี้แนะให้จับใจความได้อย่างไร จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

2. ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านให้ชัดเจน จะเป็นแนวทางกำหนดวิธีอ่านที่เหมาะสมและจับใจความหรือหาคำตอบได้รวดเร็วขึ้น

3. มีความสามารถทางภาษา โดยเฉพาะทักษะในการแปลความหมายของคำ ประโยค และข้อความต่างๆในเรื่องให้เข้าใจอย่างถูกต้องรวดเร็ว

4. มีประสบการณ์หรือภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน จะทำให้เข้าใจและจับใจความที่อ่านได้ง่ายขึ้น ฉะนั้นในการอ่านจับใจความหนังสือบางเรื่องอาจจะต้องหาประสบการณ์ หรือภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องนั้นไว้ก่อนด้วย จึงจะเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

5. เข้าใจลักษณะของหนังสือ มีความเข้าใจลักษณะของเรื่องหรือหนังสือที่อ่านได้ชัดเจนว่ามีรูปแบบ และกลวิธีการแต่งอย่างไร จะทำให้มีแนวทางการอ่านจับใจความได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2538, หน้า 97) ได้กล่าวว่าการอ่านจับใจความต้องมีความรู้พื้นฐานการอ่านจับใจความ ดังนี้

1. องค์ประกอบความรู้พื้นฐาน องค์ประกอบความรู้พื้นฐานของผู้อ่านจับใจความมี 3 องค์ประกอบดังนี้

1.1 ความรู้ด้านภาษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับวรรณคดี หลักภาษาและการใช้ภาษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่าน ฟัง พูด อ่าน และเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การรู้จักถ้อยคำ สำนวนหรือเรื่องราวจากวรรณคดี สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการอ่านวรรณกรรมสมัยปัจจุบัน เปรียบเทียบเหตุการณ์ ตลอดจนนำภาษา สำนวน และถ้อยคำต่างๆมาใช้ ส่วนผู้ที่มีความรู้ทางหลักภาษาและโครงสร้างหลักภาษาจะมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้โครงสร้างและหลักภาษาของชาติอื่นๆ โดยใช้หลักการเปรียบเทียบความแตกต่าง ทำให้ความรู้ทางภาษากว้างขวางขึ้น อันจะนำไปสู่การอ่านจับใจความเรื่องที่ใช้ภาษาอื่นได้ โดยอาศัยวิธีเดียวกับการอ่านภาษาของตนเอง จึงกล่าวได้ว่าความรู้ทางด้านภาษามีส่วนช่วยพัฒนาการอ่านจับใจความได้มาก

1.2 ความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง หากผู้อ่านมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง จะใช้เวลาน้อยลงในการอ่านจับใจความที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น

1.3 ประสบการณ์ทางด้านความคิด เมื่อบุคคลเริ่มต้นรู้จักสื่อสาร จะเริ่มต้นคิดเกี่ยวกับเรื่องราว เหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามาในสมอง ครั้นเมื่อโตขึ้นถึงวัยที่สามารถอ่านจับใจความได้ ก็สะสมความคิดที่ได้จากการอ่านเรื่องต่างๆเพิ่มมากขึ้น

องค์ประกอบทั้ง 3 ประการดังกล่าวเมื่อรวมกันจึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับที่จะใช้พัฒนาการอ่านจับใจความ ผู้ที่มีพื้นฐานมากย่อมได้ประโยชน์จากการนำไปใช้ได้มากกว่าผู้มีความรู้พื้นฐานน้อย

2. ความรู้พื้นฐานกับผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความ ความรู้พื้นฐานของผู้อ่านมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความ หากผู้อ่านมีความรู้พื้นฐานมาก จะช่วยให้การอ่านจับใจความถูกต้องและรวดเร็ว ตรงกันข้ามกับผู้ที่มีความรู้พื้นฐานน้อยจะใช้เวลาในการอ่านจับใจความมากเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ส่วนผลสัมฤทธิ์ในการอ่านจับใจความนั้น หมายถึงการที่ผู้อ่านประสบความสำเร็จในการอ่านจับใจความนั้นจะต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการอ่านตามลำดับขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องที่อ่านจับใจความ โดยรู้จักคำใหม่และเรียงลำดับเหตุการณ์ได้ถูกต้อง และสามารถบอกสถานการณ์สำคัญรวมทั้งแนวคิดที่ได้จากการอ่านจับใจความในเรื่องประเภทต่างๆได้ด้วย

ขั้นที่ 2 เป็นผู้ที่นำความรู้ความเข้าใจจากการอ่านจับใจความ “สาร” หรือเนื้อหาที่ได้อ่านไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 3 เป็นผู้ที่มีการคิดตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยสามารถนำไปใช้ในการคิดแก้ปัญหาจากการอ่านจับใจความ

ขั้นที่ 4 เป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านจับใจความและสนใจการอ่านอยู่เสมอ

ขั้นที่ 5 เป็นผู้ที่ปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ โดยใช้ผลจากการอ่านจับใจความเป็นเครื่องมือในการพัฒนาอารมณ์ของตนเองให้มีความมั่นคง

สรุปได้ว่าการอ่านจับใจความให้ประสบความสำเร็จได้นั้น สิ่งที่สำคัญคือผู้อ่านจะต้องมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน มีความรู้และทักษะในเรื่องของภาษาและมีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน จะทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ได้ง่ายและถูกต้อง ชัดเจน และสามารถนำความรู้จากการอ่านไปใช้ในการพัฒนาตนเองได้

2.3.5 ประเภทของการอ่านจับใจความ

อภิรดี เสนาวิน (2555, หน้า 31) ได้กล่าวถึงประเภทของการอ่านจับใจความไว้ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การอ่านจับใจความแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การอ่านเพื่อจับใจความส่วนรวม เป็นการทำความเข้าใจภาพรวมหรือส่วนประกอบของหนังสือที่อ่าน เช่น คำนำ สารบัญ ฯลฯ ตลอดจนสามารถบอกความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ของเนื้อหาต่าง ๆ ในภาพรวมของหนังสือที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

2. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นการอ่านเพื่อทำความเข้าใจใจความสำคัญ สามารถเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ตลอดจนบอกแนวคิดสำคัญ จุดมุ่งหมายของเรื่องและทัศนคติของผู้เขียนจากเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

ปวีณา พิสิฐ (2546, หน้า 11) กล่าวว่า ประเภทของการอ่านจับใจความที่ได้นั้นควรจะอ่านทั้ง 2 ประเภทรวมกัน คือ อ่านเพื่อจับใจความส่วนรวมและอ่านเพื่อจับใจความสำคัญเพราะจะทำให้ผู้อ่านทราบเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน ในขณะที่เดียวกันจะรู้จักวิเคราะห์ สามารถจับใจความของเรื่องที่อ่านได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

ไพเราะ วุฒิเจริญกุล (2540, หน้า 41) กล่าวว่า การอ่านจับใจความมีอยู่ 2 ประเภท ดังนี้คือ

1. การอ่านเพื่อจับใจความส่วนรวม เป็นการทำความเข้าใจเนื้อหาที่สำคัญของข้อความหรือหนังสือ เพื่อให้มองเห็นความสัมพันธ์ของรายละเอียดต่าง ๆ และเข้าใจจุดมุ่งหมายสำคัญของข้อความหรือหนังสือนั้น ๆ ได้ การอ่านเพื่อจับใจความส่วนรวมทำได้ด้วยการพลิกดู หรือกวาดสายตา

ผ่านหัวข้อต่าง ๆ เพื่อให้ทราบว่าแต่ละหัวข้อมีความสัมพันธ์กันอย่างไร และมีการดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางด้วยวิธีการเชื่อมโยงเนื้อหาและแนวความคิดตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ อย่างไรบ้าง

2. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ เป็นการทำความเข้าใจ ใจความสำคัญของข้อความ ผู้อ่านที่ชำนาญอาจจะไม่จำเป็นต้องอ่านทุกตัวอักษร ในขณะที่ผู้อ่านมีประสบการณ์น้อยต้องอ่านอย่างพิถีพิถันจึงจะสามารถจับใจความสำคัญของเนื้อเรื่องได้ ใจความสำคัญนั้นมิได้มีความหมายจำกัดเพียงแค่นเนื้อเรื่องที่สำคัญเท่านั้น นักอ่านที่ดีอาจจะเก็บสาระสำคัญของหนังสือเล่มหนึ่ง ๆ หรือบทความหนึ่ง ๆ ได้หลายแง่ เช่น เก็บความรู้ เก็บเนื้อเรื่องที่สำคัญ เก็บแนวความคิดหรือทัศนคติของผู้เขียนและจุดมุ่งหมายที่สำคัญของเรื่องซึ่งมีลำดับหรือนำหนักความสำคัญแตกต่างกัน

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2538, หน้า 65-66) กล่าวถึงประเภทของการอ่านจับใจความว่า มี 2 ประเภทคือ การอ่านเพื่อจับใจความส่วนรวม และการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ

1. การอ่านเพื่อจับใจความส่วนรวม

การเข้าใจเนื้อหาส่วนรวมของเรื่องทีอ่านนับเป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน เพราะถ้าผู้อ่านไม่สามารถอ่านจับใจความส่วนรวมได้ ก็จะไม่เข้าใจรายละเอียดของเรื่องและไม่เข้าใจจุดหมายสำคัญของเรื่อง วิธีจับใจความส่วนรวมนั้น ต้องสังเกตส่วนประกอบของหนังสือ เช่น คำนำ สารบัญ เชิงอรรถ อภิธาน คำศัพท์ ฯลฯ อ่านผ่านหัวข้อต่าง ๆ ทั้งหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย พยายามจดลำดับเนื้อหาของหัวข้อนั้น ๆ แล้วพิจารณาความสัมพันธ์ของแต่ละหัวข้อเพื่อเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาโดยส่วนรวมในหนังสือที่อ่าน วิธีนี้เหมาะสำหรับผู้ที่ไม่มีเวลาอ่านหนังสือจำกัด หรืออ่านเพื่อประกอบการพิจารณาว่า ควรซื้อหนังสือเล่มนั้นๆหรือไม่

2. การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ

การอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ หมายถึง การอ่านเพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่องทีอ่าน เช่น เก็บจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง เก็บเนื้อเรื่องที่สำคัญ เก็บความรู้หรือข้อมูลที่น่าสนใจ ตลอดจนแนวความคิดหรือทัศนคติของผู้เขียน

ใจความสำคัญ (Main Ideas) คำนี้มักใช้พิจารณาเนื้อความแต่ละย่อหน้า ซึ่งหมายถึงใจความสำคัญและเด่นที่สุดในย่อหน้า เป็นแก่นของย่อหน้า ที่สามารถครอบคลุมเนื้อความในประโยคอื่น ๆ ในย่อหน้านั้น หรือเป็นประโยคที่สามารถเป็นหัวเรื่องของย่อหน้านั้นได้ ถ้าตัดเนื้อความของประโยคอื่นออกหมด หรือสามารถเป็นใจความหรือประโยคเดียว ๆ ได้โดยไม่ต้องมีประโยคอื่นประกอบ ในแต่ละย่อหน้าจะมีประโยคใจความสำคัญเพียงประโยคเดียว หรืออย่างมากไม่เกิน 2 ประโยค ใจความสำคัญอาจเป็นประโยคต้นหรือประโยคท้ายย่อหน้าก็ได้

พลความ (Details) เป็นใจความหรือเป็นประโยคสนับสนุนที่ขยายความประโยคใจความสำคัญ ซึ่งในแต่ละย่อหน้าอาจมีประโยคที่เป็นพลความหลายประโยค

สรุปได้ว่าการอ่านจับใจความสามารถมี 2 ประเภทคือ การอ่านเพื่อจับใจความในภาพรวมของเนื้อเรื่องทั้งหมดโดยไม่เจาะจง และการอ่านเพื่อจับใจสำคัญเป็นการอ่านเพื่อหารายละเอียดสาระสำคัญ ตลอดจนใจความหลักของเนื้อเรื่อง ตลอดจนแนวคิดหลักจากเรื่องที่อ่าน

2.3.6 ลำดับขั้นของการอ่านจับใจความ

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2538, หน้า 95) ได้กล่าวว่าการอ่านจับใจความต้องมีลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 จำ เป็นขั้นแรกของการอ่านที่จะต้องจำเรื่องราวให้ได้ จำความหมายของคำ ให้คำจำกัดความของคำยาก จำชื่อตัวละครและเหตุการณ์สำคัญ

ขั้นที่ 2 เข้าใจ เป็นขั้นที่นักเรียนสามารถเล่าเรื่องที่อ่านได้ด้วยคำพูดของตนเอง เข้าใจความคิด ถ้อยคำ ประโยค และข้อความที่ให้คิดสอนใจ สรุปเป็นคำพูดของตนเอง

ขั้นที่ 3 นำไปใช้ เป็นขั้นที่นักเรียนควรมีการฝึกนำถ้อยคำ ประโยคและเหตุการณ์ที่ได้จากการอ่านมาใช้ในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ เป็นขั้นที่ให้นักเรียนแยกองค์ประกอบย่อยของแนวคิดที่ได้จากการอ่าน การรู้จักแยกความหมายของคำที่มีความหมายหลายอย่าง

ขั้นที่ 5 สังเคราะห์ เป็นขั้นที่ให้นักเรียนได้รู้จักสรุปแนวคิดของเรื่อง

ขั้นที่ 6 ประเมินค่า เป็นขั้นสูงสุดของการคิดที่ให้นักเรียนรู้จักตัดสินใจจากเรื่องที่อ่านว่าอะไรคือส่วนจริง และอะไรคือส่วนที่เป็นเท็จ พิจารณาและค้นหาคุณค่าที่ปรากฏในเรื่อง

สิทธิพงศ์ สิริวราพงศ์ (2550, หน้า 159) กล่าวถึงขั้นตอนการอ่านจับใจความว่ามี 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นรู้จักศัพท์ จำศัพท์ได้ ถ่ายทอดเสียงและความหมายของคำในเรื่องนั้นๆ ได้

ขั้นที่ 2 ขั้นเข้าใจความหมายของคำ วลี ประโยค โดยใช้ประสบการณ์เดิมมาช่วยตีความ และพิจารณาจุดประสงค์ของผู้เขียนที่ต้องการสื่อ

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติกริยา เป็นขั้นที่อ่าน โดยมีสติปัญญา และความรู้สึกที่สามารถประเมินได้ว่าผู้เขียนหมายถึงอะไร

ขั้นที่ 4 ขั้นบูรณาการ เป็นขั้นที่นักเรียนสามารถนำความรู้ ความคิด และความหมายของที่ได้จากการอ่านจับใจความไปใช้ประโยชน์ได้

ลีทิงพงศ์ สิริวราพงศ์ (2550, หน้า 17) ได้กล่าวว่าการอ่านจับใจความเป็นกระบวนการทำงานต่อเนื่องหรือสัมพันธ์กันของอวัยวะต่างๆ เช่น เมื่ออ่านหนังสือสายตารับรู้ตัวอักษร คำหรือประโยค ส่วนสมองจะเริ่มทำงานและตีความในเรื่องที่อ่าน ทั้งนี้ต้องใช้ประสบการณ์ที่อ่านมาช่วยในการตัดสินใจเพื่อจะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความคิดสร้างสรรค์ในเรื่องนั้นๆ ได้

สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์ (2548, หน้า 26) กล่าวว่าลำดับขั้นการอ่านจับใจความนั้น ควรให้นักเรียนรู้ความหมายของคำให้อ่านเป็นกลุ่มคำ แล้วนำแต่ละส่วนสัมพันธ์กันเป็นประโยคจนได้ใจความเป็นตอน เกิดความเข้าใจจากเรื่องง่ายไปหายาก

สรุปได้ว่า การอ่านจับใจความให้เกิดประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีลำดับขั้นตอน โดยขั้นตอนแรกจะต้องรู้จักคำ ความหมายของคำ วลีหรือประโยคที่ปรากฏอยู่ในเนื้อเรื่องนั้น ซึ่งผู้อ่านจะต้องอ่านโดยใช้สติปัญญาเพื่อวิเคราะห์สารที่อ่านว่ามีสาระสำคัญอย่างไร มีใจความเกี่ยวกับเรื่องอะไร จากนั้นพิจารณาและประเมินคุณค่าความรู้ที่ได้รับจากการอ่านแล้วนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง

2.3.7 ทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 97) ได้กล่าวว่าการสอนอ่านจับใจความจะมีทฤษฎีทางจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวข้องซึ่งควรนำมาใช้ประโยชน์เพื่อเตรียมการสอนดังนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike ซึ่งเน้นทางด้านสติปัญญา โดยกล่าวว่าผู้ที่มีสติปัญญาดีสามารถรับรู้และอ่านจับใจความได้ในเวลาอันรวดเร็ว ตรงกันข้ามกับผู้ที่มีสติปัญญาไม่ดี จะใช้เวลาในการอ่านเพิ่มขึ้น ดังนั้นการให้นักเรียนได้รับการฝึกฝนบ่อยๆ เป็นอีกวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านจับใจความดีขึ้น

2. ทฤษฎีการให้สิ่งเร้าและการตอบสนอง เน้นการกระทำซ้ำๆ จนตอบสนองโดยอัตโนมัติ ดังนั้นการจัดหาเรื่องที่ตรงกับความสนใจ จะเป็นสิ่งเร้าที่ช่วยทำให้เกิดความต้องการที่จะอ่านผลที่ได้คือการตอบสนองที่ดี

3. ทฤษฎีของ Gestalt เน้นความสำคัญของการจัดเตรียม คือกฎของการรับรู้ที่ประยุกต์เข้ามาสู่การสอนอ่าน ซึ่งแยกเป็นกฎ 3 ข้อ คือ

- 3.1 กฎของความคล้ายกัน เป็นการจัดสิ่งทีคล้ายกันเอาไว้ด้วยกัน เช่น คำที่คล้ายกัน โครงสร้างของประโยค เนื้อเรื่อง รวมทั้งสิ่งอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน หากจัดไว้เป็นหมวดหมู่ก็จะช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

3.2 กฎของความชอบ เป็นหลักสำคัญในการสอนอ่านจับใจความ หากนักเรียนได้อ่านในสิ่งที่ตนชอบ จะช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนอ่านมีความหมายต่อตัวนักเรียน

3.3 กฎของการต่อเนื่อง เป็นการพิจารณา โครงสร้างของการสอนอ่านให้มีลักษณะต่อเนื่องกัน ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาการอ่านเป็นไปโดยไม่หยุดชะงัก

สรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความเกี่ยวข้องกับหลักจิตวิทยาทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike ทฤษฎีการให้สิ่งเร้าและการตอบสนอง กฎแห่งความคล้าย ทฤษฎีของ Gestalt ซึ่งหากครูผู้สอนนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการอ่าน ก็จะนำไปสู่การอ่านจับใจความได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 วิธีอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์

วิธีอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์ นี้ Walter Pauk ,1974 (อ้างใน เฉลิมศรี เรือนประเสริฐ ,2537 หน้า 9-11) เป็นผู้ที่กล่าวไว้ว่าวิธีอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์ เป็นวิธีการที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดของเรื่อง ที่อ่านได้รวดเร็ว จดจำได้ดี และสามารถทบทวนเรื่องที่อ่านนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง Walter Pauk ได้ปรับแนวความคิดมาจากวิธีอ่านของ Francis P. Robinson โดย Walter Pauk ได้เพิ่มขึ้นจดบันทึก (Record) และขึ้นสะท้อนความคิด (Reflect) ซึ่งทั้ง 2 ขั้นนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะการจดบันทึกจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญและส่วนขยายใจความสำคัญของเรื่อง (Key Idea) ได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนจำและทบทวนเรื่องที่อ่านได้ง่ายขึ้น และขึ้นสะท้อนความคิด (Reflect) Walter Pauk ได้เพิ่มเติมขึ้นเพื่อจุดประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อช่วยให้นักเรียนจำข้อมูลที่อ่านได้แม่นยำ โดยประยุกต์หรือสัมพันธ์ความคิดใหม่ๆ ที่ได้กับความคิดเดิมหรือความรู้เดิมที่มีอยู่ และอีกประการหนึ่ง คือเพื่อช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งได้จากประโยชน์ของการที่นักเรียนได้เรียนรู้มา วิธีการอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์ มีขั้นตอนการอ่าน 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การอ่านอย่างคร่าวๆ (Overview) ให้นักเรียนอ่านบทความ หรือบทอ่านทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบ เพื่อให้รู้ว่าบทความหรือบทอ่านนั้นมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับเรื่องใด ดูหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย เพื่อหาว่าบทความนั้นกำลังอธิบายถึงเรื่องอะไร เป็นการดูภาพรวมของบทความหรือบทอ่านก่อน ไม่ต้องเจาะลึกลงไป ในรายละเอียดของแต่ละย่อหน้า ฉะนั้นการอ่านอย่างคร่าวๆจะทำให้ผู้อ่านมีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาบทความ หรือบทอ่านนั้นให้เข้าใจดีขึ้นต่อไป

2. หาแนวความคิดหลัก (Key Idea) ให้นักเรียนทำความเข้าใจเกี่ยวกับใจความสำคัญของเรื่อง (Main Idea) ส่วนขยายใจความสำคัญ (Supporting Material) และคำที่เป็นส่วนสัมพันธ์ความ (Transition)

3. อ่านแต่ละอนุเขต (Read) ให้นักเรียนอ่านแต่ละอนุเขตจนจบบทอ่าน เพื่อหาว่า ประเด็นใดคือใจความสำคัญ ประเด็นใดคือส่วนขยายใจความสำคัญนั้น และมีคำใดเป็นตัวสัมพันธ์ ความให้ต่อเนื่องกัน

4. จดบันทึกใจความสำคัญของอนุเขต (Record) ให้นักเรียนขีดเส้นใต้คำหรือวลีที่สำคัญ แล้วเขียนสรุปใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญในแต่ละอนุเขตของบทอ่านทั้งหมดลงใน สมุดบันทึก ซึ่งไม่ใช่การเขียนสรุปแต่ละประโยค แต่เป็นการสรุปแนวความคิดหลักหรือใจความ สำคัญ

5. พุดเพื่อระลึกสิ่งที่อ่าน (Recite) เป็นวิธีการป้องกันการลืม โดยให้นักเรียนเล่าถึงสิ่งที่ นักเรียนบันทึกสรุปใจความสำคัญ และส่วนขยายใจความสำคัญในข้อ 4 ที่ผ่านมาโดยไม่ต้องดูบทอ่าน หลังจากนั้นให้นักเรียนตรวจสอบว่าได้พุดออกมาถูกต้องหรือไม่

6. ทบทวน (Review) ให้นักเรียนทบทวนทันที โดยดูจากที่จดบันทึกไว้เพื่อให้เข้าใจเรื่อง ทั้งหมดอีกครั้งหนึ่ง การทำเช่นนี้เปรียบเสมือนการดูภาพที่ต่อเสร็จสมบูรณ์แล้ว ซึ่งย่อมจะทำให้ นักเรียนจำได้ง่ายกว่าที่นักเรียนดูภาพทีละส่วน

7. สะท้อนความคิด (Reflect) ในขั้นนี้นักเรียนจะมีความคิดในด้านการเปรียบเทียบเกิดขึ้นว่า ในประเด็นใดที่นักเรียนมีความเห็นสอดคล้องหรือประเด็นใดที่นักเรียนมีความเห็นไม่ สอดคล้องด้วย บางครั้งผู้อ่านสามารถขยายความสิ่งที่ได้อ่านให้กว้างขวางขึ้น โดยการเชื่อมโยง ความคิดจากบทอ่านดังกล่าวเข้ากับความรู้ความเข้าใจเดิมของนักเรียน

จากแนวคิดวิธีการอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์ของ Walter Pauk มีนักวิจัยชื่อ Walter Dennis H.Congos (1994, หน้า 1) ได้ปรับวิธีการอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์ ของ Walter Pauk ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นก่อนอ่าน

การอ่านคร่าวๆ(Overview) ใช้เวลา 1-2 นาที เพื่อดูว่าเรื่องที่อ่านเกี่ยวกับอะไร ใจความหลัก ใจความรอง ตั้งคำถาม ดูภาพรวมของเรื่อง

2. ขั้นระหว่างอ่าน

2.1 การหาแนวคิดหลัก (Key Idea) คือ ใจความหลัก ใจความรอง และแปลความหมาย ให้ดูแนวคิดหลักและใจความสนับสนุน

2.2 การอ่าน (Read) คือ อ่านแต่ละย่อหน้าแล้วให้หยุดตั้งคำถามตัวเองว่าใจความ สำคัญคืออะไร ใจความรองหรือข้อความสนับสนุนคืออะไร

2.3 การบันทึก (Record) บันทึกหรือทำเครื่องหมายที่คำและวลี และเขียนสรุปใจความสำคัญ ใจความรองลงในสมุดบันทึก โดยใช้สำนวนภาษาของตนเอง

3. หลังการอ่าน

3.1 การพูดเล่าเรื่อง (Recite) พูดเล่าเรื่องจากที่ได้บันทึกไว้ โดยไม่ดูบทอ่าน หลังจากนั้นตรวจสอบความถูกต้องทีละย่อหน้าหรือทีละหน้า จนกว่าจะครอบคลุมเรื่องราวทั้งหมด ซึ่งเป็นวิธีที่จะช่วยถ่ายโอนความรู้ที่ได้จากความทรงจำที่สั้นนำไปสู่ความทรงจำที่ยาวนาน

3.2 การทบทวน (Review) คือการทบทวนความรู้ที่ได้รับ เป็นการถ่ายโอนความรู้จากความจำสั้นไปสู่ความจำที่ยาวนาน

3.3 การสะท้อนกลับ (Reflect) เป็นการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเรากับคนอื่นว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกับเราในประเด็นใดบ้าง จากนั้นนำมาจัดเป็นองค์ความรู้กลุ่มใหญ่ๆ หรือกลุ่มย่อยก็ได้

หิรัญญา อุปลัมภ์(2541,หน้า 18) กล่าวว่าการสอนอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์ เป็นกระบวนการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัยของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นวัยที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาขึ้นคิดด้วยนามธรรมตามแบบแผนตรรกวิทยา วัยนี้จะเริ่มตั้งแต่อายุ 11-15 ปี จะมีการพัฒนาความคิดไปเรื่อยๆจนถึงวัยผู้ใหญ่จากขั้นตอนทั้ง 7 ขั้นตอนของการอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์ นี้มีแนวทางการสอนที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ส่วนครูเป็นเพียงผู้ชี้แนะในสิ่งที่นักเรียนไม่เข้าใจเท่านั้น

ศิริภา ชูเรือง (2550,หน้า 39) กล่าวว่าแนวทางการสอนแบบ โอเคไฟว์อาร์ ของ Walter Pauk ทุกขั้นตอน ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น และสามารถนำมาพัฒนาแก้ปัญหาการสอนอ่าน เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาและข้อความที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว

สรุปได้ว่า วิธีการอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์ เป็นวิธีการอ่านที่มีขั้นตอนอย่างเป็นระบบสามารถช่วยพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความของผู้อ่านให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นได้ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาความสามารถการเขียน โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำวิธีการอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์ ของ Walter Pauk มาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ โดยมีขั้นตอนการอ่าน 7 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การอ่านอย่างคร่าวๆ (Overview) ขั้นที่ 2 การอ่านเพื่อหาแนวคิดหลัก (Key Idea) ขั้นที่ 3 การอ่านแต่ละอนุเขต (Read) ขั้นที่ 4 จดบันทึกใจความสำคัญ (Record) ขั้นที่ 5 การพูดเล่าเรื่องจากสิ่งที่บันทึกไว้ (Recite) ขั้นที่ 6 การทบทวน (Review) และขั้นที่ 7 การสะท้อนความคิดจาก การอ่าน (Reflect)

2.5 แผนการจัดการเรียนรู้

2.5.1 ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

สำลี รักสุทธี (2544, หน้า 78) ได้กล่าวถึงความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่าเป็นการนำรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะต้องทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้การใช้สื่ออุปกรณ์การสอนและการวัดผลประเมินผล เพื่อใช้สอนในช่วงเวลาหนึ่งๆ โดยกำหนดเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ของการเรียนย่อยๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสภาพผู้เรียน ความพร้อมของโรงเรียนในด้านวัสดุอุปกรณ์และตรงกับชีวิตจริงในท้องถิ่น

สุวิทย์ มูลคำ (2549, หน้า 58) กล่าวถึงความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า คือแผนการเตรียมการสอนหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบและจัดทำไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการรวบรวมข้อมูลต่างๆ มากำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยเริ่มจากการกำหนดวัตถุประสงค์ว่าจะให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านใด

ชนวรรณ เทียนเจษฎา (2548, หน้า 47) ให้ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้ว่า หมายถึงการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยการนำวิชาที่จะต้องสอนตลอดปีการศึกษา มาสร้างเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการสอน โดยกำหนดวิธีสอน สื่ออุปกรณ์ การวัดประเมินผล เพื่อให้ นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542, หน้า 1) ให้ความหมายของแผนการสอนว่าแผนการสอน หมายถึงแผนการหรือโครงการที่จัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้ในการปฏิบัติการสอนในรายวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นการเตรียมการสอนอย่างมีระบบและเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูพัฒนาการจัดการเรียนการสอนไปสู่จุดประสงค์การเรียนรู้และจุดหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้หมายถึง การกำหนดวางแผนทิศทางในการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนต้องสร้างและเตรียมไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการจัดกิจกรรม วิธีสอน สื่ออุปกรณ์ตลอดจนการวัดและประเมินผล เพื่อให้ นักเรียนมีคุณลักษณะตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2.5.2 ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

ชนวรรณ เทียนเจษฎา (2548, หน้า 49) กล่าวถึงความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร เพราะแผนการจัดการเรียนรู้เป็นการวางแผนการจัดกิจกรรมทั้งหมดที่เอื้อและตอบสนองต่อความต้องการ ความรู้ ความสามารถของนักเรียน การวางแผน การจัดการเรียนรู้ล่วงหน้า ทำให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจ

วัชรภรณ์ กองมณี (2546, หน้า 36) กล่าวว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายการสอนแต่ละครั้ง เนื่องจากการเตรียมการสอนที่จัดไว้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน จึงทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีข้อบกพร่องหรือเกิดปัญหาน้อย ผู้เรียนสามารถบรรลุตามจุดประสงค์ของการเรียนได้ง่าย

ณัฐวุฒิ กิจรุ่งเรืองและคณะ(2545, หน้า 53-54) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. เพื่อให้เห็นความต่อเนื่องของการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร
2. เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน
3. เพื่อให้สามารถเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ และแหล่งเรียนรู้ให้พร้อมก่อนทำการสอนจริง
4. เพื่อให้ผู้สอนมีความมั่นใจและเชื่อมั่นในการจัดการเรียนรู้
5. เพื่อให้เกิดการปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนรู้จากข้อจำกัดที่พบ
6. เพื่อให้ผู้สอนสอนแทนได้ในกรณีที่มีเหตุจำเป็น
7. เพื่อให้เป็นหลักฐานสำหรับการพิจารณาผลงานและคุณภาพในการปฏิบัติการสอน
8. เพื่อเป็นเครื่องบ่งชี้ความเป็นวิชาชีพของครูผู้สอน

ธีระพัฒน์ ฤทธิทอง(2545, หน้า 104) กล่าวว่าแผนการจัดการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญในการวางแผนของครู ในการที่จะให้นักเรียนเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่คาดหวังของกิจกรรมการเรียนการสอนในการเรียนรู้จะเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนปฏิบัติการเรียนรู้

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญที่นำนักเรียนไปสู่จุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนด และเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สามารถดำเนินได้อย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ สะดวกในการ

ใช้สอน จัดกิจกรรมถูกต้องตามขั้นตอน เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด ทำให้นักเรียนสามารถบรรลุตาม จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้มากขึ้น

2.5.3 ลักษณะของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2546, หน้า 216) ได้กล่าวว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีลักษณะการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด โดยมีผู้สอนเป็นผู้ให้ คำแนะนำ ส่งเสริม หรือกระตุ้นให้กิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการเป็นไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ กำหนดไว้
2. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้ค้นพบคำตอบ หรือสำเร็จด้วยตนเอง โดยผู้สอน ต้องลดบทบาทจากผู้ออกคำตอบมาเป็นผู้คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหา ให้ผู้เรียนคิดแก้ไขหรือหา แนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง
3. เป็นกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนรับรู้และเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ และสามารถนำ กระบวนการไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน
4. เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนได้ใช้นวัตกรรมการเรียนรู้ต่างๆ ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ การเรียนรู้เหมาะสมกับการเรียนรู้กับสาระการเรียนรู้และผู้เรียน
5. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากวัสดุอุปกรณ์ แหล่งเรียนรู้ในชุมชนและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

สมนึก ภัททิยธนี (2546, หน้า 5) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีของแผนต้องมีดังนี้

1. เนื้อหาต้องเขียนเป็นรายคาบ หรือรายชั่วโมงตารางสอน โดยเขียนให้สอดคล้องกับชื่อ เรื่องให้อยู่ในโครงการสอน และเขียนเฉพาะเนื้อหาสาระพอสังเขป (ไม่ควรบันทึกแผนการสอนอย่าง ละเอียดมาก ๆ เพราะจะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย)
2. ความคิดรวบยอด (Concept) หรือหลักการสำคัญ ต้องเขียนให้ตรงกับเนื้อหาที่จะสอน ส่วนนี้ถือว่าเป็นหัวใจของเรื่อง ครูต้องทำความเข้าใจในเนื้อหาที่จะสอนจนสามารถเขียนความคิดรวบ ยอดได้อย่างมีคุณภาพ
3. จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ต้องเขียนให้สอดคล้องกลมกลืนกับความคิดรวบยอด มิใช่ เขียนตามอำเภอใจ มิใช่เขียนสอดคล้องเฉพาะเนื้อหาที่จะสอนเท่านั้นเพราะจะได้เฉพาะพฤติกรรมที่ เกี่ยวกับความรู้ความจำ สมองหรือการพัฒนาของนักเรียนจะไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร

4. กิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดเทคนิคการสอนต่างๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

5. สื่อที่ใช้ควรเลือกให้สอดคล้องกับเนื้อหา สื่อดังกล่าวต้องช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในหลักการได้ง่าย

6. วัตถุประสงค์โดยคำนึงถึงเนื้อหา ความคิดรวบยอด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและช่วงที่ทำการวัด (ก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน) เพื่อตรวจสอบว่าการสอนของครูบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

ถวัลย์ มาศจรัส (2546, หน้า 36-38) ได้กล่าวว่า ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ต้องตอบคำถามต่อไปนี้ให้กระจ่างคือ จัดการเรียนรู้เพื่ออะไร จัดการเรียนรู้อย่างไร ผู้เรียนสำคัญหรือไม่และผลการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามที่ต้องการหรือไม่

กรมวิชาการ (2546, หน้า 7) ได้กล่าวถึงลักษณะของแผนการสอนที่ดีว่า แผนการสอนที่ดีต้องรวมสิ่งที่เด็กต้องการกระทำจริงในชีวิตประจำวัน มีประสบการณ์ทั้งหลายให้เด็กกระทำ และแผนการสอนที่ดีควรตอบคำถามดังนี้

1. ในการสอนนั้นต้องการให้เด็กบังเกิดคุณสมบัติอะไร นั่นคือ จุดประสงค์การเรียนรู้ต้องชัดเจน

2. นักเรียนต้องทำอะไรบ้างจึงจะบรรลุผล นั่นคือ กิจกรรมการเรียนการสอนต้องชัดเจน และนำไปสู่ผลการเรียนตามจุดประสงค์จริง

3. ผู้สอนจะต้องมีบทบาทอย่างไร นั่นคือ ระบุพฤติกรรมผู้สอนในการอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนไว้ชัดเจน

4. จะใช้สื่อหรืออุปกรณ์อะไรช่วยบ้างและจะใช้อย่างไร นั่นคือ กำหนดสื่อและอุปกรณ์การเรียนให้ชัดเจน

5. จะรู้ได้อย่างไรว่านักเรียนบังเกิดคุณสมบัติที่ต้องการแล้ว นั่นคือ วิธีการวัดผลต้องชัดเจนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดีนั้นจะต้องมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ มีเทคนิคการสอนที่มุ่งให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด มีสื่อการเรียนรู้ที่ชัดเจนสอดคล้องกับเนื้อหา สามารถช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น และมีวิธีการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

2.5.4 ส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2546, หน้า 352) จำแนกส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. สาระสำคัญ คือความคิดรวบยอดหรือหลักการหรือโครงสร้างของเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับหลังการเรียนเรื่องราวต่างๆ ไปแล้ว ฉะนั้นเนื้อหาสาระจะถูกต้องครอบคลุมและชัดเจน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ที่วิเคราะห์จากหลักสูตรในคำอธิบายรายวิชา เป็นสิ่งบอกให้ทราบว่าจัดการเรียนการสอนให้อยู่ในชั้นใดของทักษะ เช่น ชั้นความรู้ ความจำ ความเข้าใจ นำไปใช้ วิเคราะห์ ประเมินค่า และควรมีจุดประสงค์ย่อยเพื่อนำทางไปสู่การเรียนรู้ที่ปลายทาง

3. เนื้อหา คือเนื้อหาสาระที่ครูต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

4. กิจกรรมการเรียนการสอน คือการจัดสถานการณ์ การเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ทั้งนี้ต้องเน้นกระบวนการส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ได้ฝึกปฏิบัติทั้งงานกลุ่มงานเดี่ยวและงานรายบุคคล ฉะนั้นกิจกรรมจะต้องเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีความสนใจ ความเหมาะสมและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

5. สื่อการเรียนรู้ คือ เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนบรรลุจุดประสงค์ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น สื่อการเรียนรู้จึงควรมีความน่าสนใจ ความประหยัดและช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

6. การวัดและประเมินผล คือการประเมินค่าของสิ่งต่างๆเพื่อบอกคุณภาพของสิ่งนั้นๆ เช่นการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นการบอกคุณภาพว่านักเรียนมีความเข้าใจมากน้อยเพียงใด เพื่อจะได้ใช้ข้อมูลมากเพียงพอที่จะนำมาประกอบการวินิจฉัยได้ เป็นต้นว่า แบบสังเกต แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์และอื่นๆ การวัดและประเมินผลที่ดีจะมีความเที่ยงตรง เชื่อถือได้ และสามารถประยุกต์

ทิสนา เขมมณี (2548, หน้า 16) กล่าวถึงองค์ประกอบของการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ควรประกอบด้วยหัวสำคัญคือ

1. สาระสำคัญ
2. จุดประสงค์การเรียนรู้
3. กิจกรรมการเรียนการสอน
4. สื่อและอุปกรณ์
5. การวัดและประเมินผล

6. บันทึกหลังการสอน ซึ่งได้ระบุไว้ 3 ประการได้แก่

- ผลการเรียนรู้
- ปัญหา
- อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไข

สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้อาจมีความแตกต่างกันบ้างในบางจุด แต่ควรมีส่วนประกอบหลักที่สำคัญคือ สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์และการวัดและประเมินผล แต่ทั้งนี้ครูผู้สอนสามารถเพิ่มเติมส่วนประกอบอื่นเข้าไปได้อีกตามความเหมาะสมได้ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้เลือกองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ของทิสนา เขมมณี มาปรับประยุกต์ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยผู้ศึกษาได้เพิ่มสาระการเรียนรู้ มาตรฐานและตัวชี้วัด ได้้องค์ประกอบของแผนดังนี้ สารการเรียนรู้ มาตรฐาน ตัวชี้วัด สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์ และการวัดและประเมินผล

2.5.5 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์

แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์ คือแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความด้วยวิธีอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์ โดยองค์ประกอบของแผนดังนี้ สารการเรียนรู้ มาตรฐาน ตัวชี้วัด สารสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์ และการวัดและประเมินผล ซึ่งทั้งนี้ในส่วนประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้จะประกอบด้วย กิจกรรมการอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์ โดยมีขั้นตอนการอ่าน 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การอ่านอย่างคร่าวๆ (Overview) ให้อ่านจับใจความโดยอ่านเนื้อเรื่องทั้งหมด ตั้งแต่ต้นจนจบจากแบบฝึก เพื่อให้รู้ว่ามีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับเรื่องใด เป็นการดูภาพรวมของเนื้อเรื่อง

ขั้นที่ 2 การอ่านเพื่อหาแนวคิดหลัก (Key Idea) เมื่ออ่านอย่างคร่าวๆเสร็จแล้วให้หาแนวคิดหลักของเรื่อง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับใจความสำคัญของเรื่อง ส่วนขยายใจความสำคัญ

ขั้นที่ 3 การอ่านแต่ละอนุเจต (Read) จากนั้นให้อ่านเนื้อเรื่องอย่างละเอียดอีกครั้ง พร้อมทั้งหาใจความสำคัญ และใจความรอง โดยการขีดเส้นใต้ไว้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไหร่

ขั้นที่ 4 จดบันทึกใจความสำคัญ (Record) นำวลีที่ขีดเส้นใต้มาเรียบเรียงเขียนสรุปความสำคัญโดยใช้สำนวนภาษาของตนเอง

ขั้นที่ 5 การพูดเล่าเรื่องจากสิ่งที่บันทึกไว้ (Recite) ออกมาพูดนำเสนอใจความจากที่ได้เขียน โดยไม่ดูบทอ่าน

ขั้นที่ 6 การทบทวน (Review) เมื่อนำเสนอเสร็จแล้วให้ทบทวนสิ่งที่ได้เสนอไปอีกครั้งว่าพุดนำเสนอครบถ้วนทุกประเด็นหรือไม่

ขั้นที่ 7 การสะท้อนความคิดจากการอ่าน (Reflect) ประเมินสิ่งที่ได้รับจากการอ่านว่ามีประเด็นใดที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย พร้อมทั้งข้อคิดที่ได้รับ

สรุปได้ว่าแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความด้วยวิธีอ่านแบบ โอเคไฟว์อาร์ โดยมีกิจกรรมการอ่าน 7 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 การอ่านอย่างคร่าวๆ (Overview) ขั้นที่ 2 การอ่านเพื่อหาแนวคิดหลัก (Key Idea) ขั้นที่ 3 การอ่านแต่ละอนุเขต (Read) ขั้นที่ 4 จดบันทึกใจความสำคัญ (Record) ขั้นที่ 5 การพุดเล่าเรื่องจากสิ่งที่บันทึกไว้ (Recite) ขั้นที่ 6 การทบทวน (Review) และขั้นที่ 7 การสะท้อนความคิดจากการอ่าน (Reflect)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิริพันธ์ทิพย์ ถานะกอง(2556) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยวิธีสอนแบบ โอเคไฟว์อาร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่ามีค่าเฉลี่ยหลังเรียนเป็น 25.05 คิดเป็นร้อยละ 83.50 และมีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนเป็น 12.55 คิดเป็นร้อยละ 41.83 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการทำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านจับใจความสำคัญหลังเรียนสูงกว่าค่าเฉลี่ยก่อนเรียน

ศิริภา ชูเรือง (2550) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยและความพึงพอใจต่อการสอนแบบ โอเคไฟว์อาร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยวิธีการสอนแบบ โอเคไฟว์อาร์ มีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

หิรัญญา อุปลัมภ์ (2541) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบ โอเคไฟว์อาร์ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงขึ้น โดยมีคะแนนที่ได้จากการทดสอบหลังการสอนสูงกว่าคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เฉลิมศรี เรียงประเสริฐ (2537) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการแบบ โอเคไฟว์อาร์ กับการสอนอ่านแบบเดิม พบว่า

นักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีการแบบ โอเคไฟว์อาร์ มีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนอ่านแบบเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะในด้านการอ่านสามารถแก้ไขได้ หากครูผู้สอนมีวิธีการที่สอดคล้องกับปัญหา โดยเฉพาะการใช้วิธีอ่านแบบโอเคไฟว์อาร์มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านนั้น ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น นักเรียนสามารถแปลความ ตีความ ขยายความ ตลอดจนสามารถอ่านจับใจความจากการอ่านได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved